

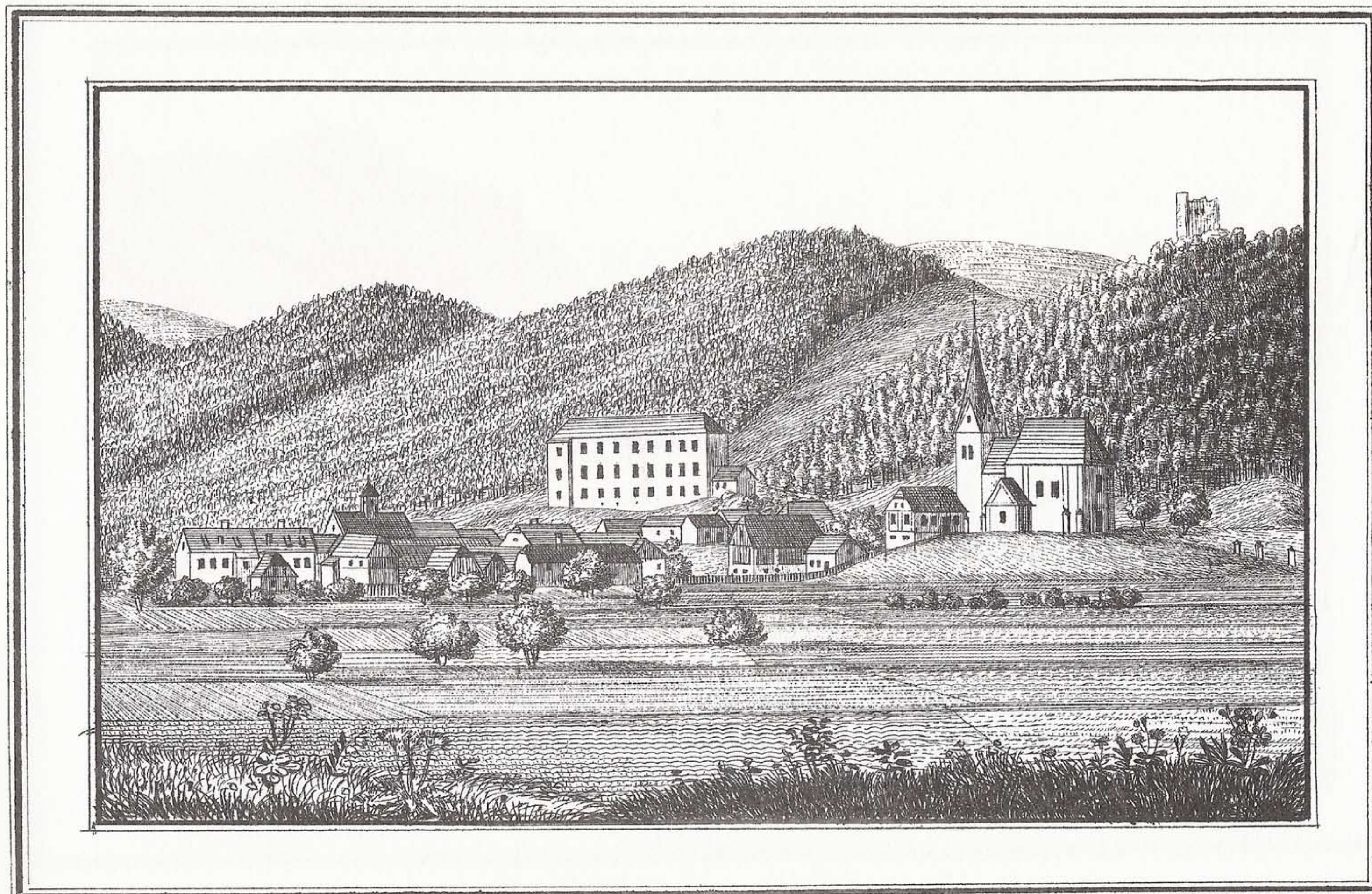

Dr. Josip Vošnjak
H. Beistrina 1878. l.

Dr. Josip Vošnjak
1834-1911

Zdravnik,
pisatelj,
politik in
narodni buditelj

Dr. Josip Vošnjak se je rodil 4. januarja 1834 kot tretji otrok v premožno in ugledno šoštanjsko trško družino usnjarskega mojstra Mihaela Vošnjaka. Zgodnja otroška leta je Josip preživel v hiši, kjer sta od leta 1788 usnjarsko obrt opravljala njegov oče in ded, ki je nato po njunih krstnih imenih dobila ime »Pri Mihelnu«. To usnjarno je nekaj desetletjih kasneje Josipov najstarejši brat Franc moderniziral in jo spremenil v mogočno in evropsko znano tovarno usnja. Prve tri razrede osnovne (nemške) šole je Josip končal v Šoštanju, nato pa s šolanjem nadaljeval v Celju, Gradcu in Dunaju, kjer je z odliko zaključil gimnazijo 1852. leta. Odločil se je za študij medicine, ki ga je, prav tako na Dunaju, uspešno zaključil 1858. leta, ko je bil promoviran za doktorja medicine in kirurgije. Zdravniški poklic je opravljal najprej v Šoštanju (1858-59), kasneje pa še v Ljubljani (1859, 1861, 1872-95), Kranju (1859-61), Slovenski Bistrici (1861-70) in Šmarju pri Jelšah (1870-72). Upokojil se je v Ljubljani leta 1895 kot primarij deželne prisilne delavnice.

*Markt und Schloss Schönstein
im Cillier Kreise des H. Franz
Moritz u. der Fräule Jos. del. Negro*

Trg Šoštanj okoli leta 1830
(Stara Kaiserjeva suita).

Josipova starša oče Mihael
in mati Jožefa.

MIHA IN JOŽEFA VOŠNJAK.

ZEUGNISS:

Herr *Dr. Vošnjak Josef*
aus *Schönstein Krainisch* gebürtig,
hat — in dem an der geburtshilflichen Klinik für Aerzte bestehenden Institute — in
der operativen Geburtshilfe an der Leiche und am Phantome sich eingeübt, und im
Winter Semester 18*58* bei einem öffentlich vorgenommenen Colloquium
seine Kenntnisse der geburtshilflichen Instrumente und die erforderliche Geschicklichkeit
in der Ausführung der wichtigeren geburtshilflichen Operationsmethoden *voll*
Stimm gütig erwiesen.

Wien, den *13* des Monates *März* 18*58*

J. B. Kram

k. k. Decan

k. k. o. oe. Professor

*Vošnjakovo spričevalo o opravljenem
kolokviju iz porodništva z dne 13. marca 1858.*

Dr. Josip Vošnjak okoli leta 1890.

Medic. & chirurg.
Dr. Jos. Vošnjak,

magister porodstva, praktičen zdravnik

v

Ljubljani,

na sv. Jakobskem trgu v Virantovi hiši I. nadstropji,
ozdravlja vse zunanje in notranje bolezni.

Za bolnike iz dežele je gotovo doma vsak dan od
11—12 dopoldne in od 3—4 popoldne.

Ozdravlja tudi pismeno.

(26—4)

Čeprav je bil dr. Josip Vošnjak vseskozi strokovno aktiven v medicinski stroki in je sodil v skupino pomembnejših zdravnikov na Kranjskem, je zdravniški poklic opravljal predvsem za zagotovitev materialne eksistence. Njegov nemirni duh in karakter sta mu narekovala precej mnogostransko življenje in dejavnost. Deloval je na številnih področjih politike, pisateljevanja, bil pa je tudi kulturni organizator, društveni delavec in pobudnik mnogih gospodarskih dejavnosti, kjer se je ukvarjal, tudi kot teoretik, predvsem z gospodarskim položajem slovenskega kmeta in podeželja. Na društvenem področju je bil zelo aktiven v kranjskem Društvu zdravnikov, Društvu slovenskih pisateljev, Narodnem društvu, Glasbeni matici, Dramatičnem društvu, Družbi sv. Cirila in Metoda, bil pa je tudi med ustanovitelji časopisa Slovenski narod (1868). Kot publicist se je loteval zelo različnih tem, vse od političnih do gospodarskih in poljudnoznanstvenih besedil praktičnim nasveti, in jih objavljaval v slovenskih časnikih kot so bili Slovenski narod, Koledar družbe sv. Mohorja in Ljubljanski zvon. Bogato in raznovrstno je bilo tudi njegovo pisateljsko delo, s katerim je imel tudi veliko veselje, saj »pri beletrističnem delu se človek vsaj malo oddahne od puste politike« kot je sam pravil, a je ostal kot pisatelj manj znan.

Napad na Vošnjaka in slovenske liberalce v Novicah leta 1874.

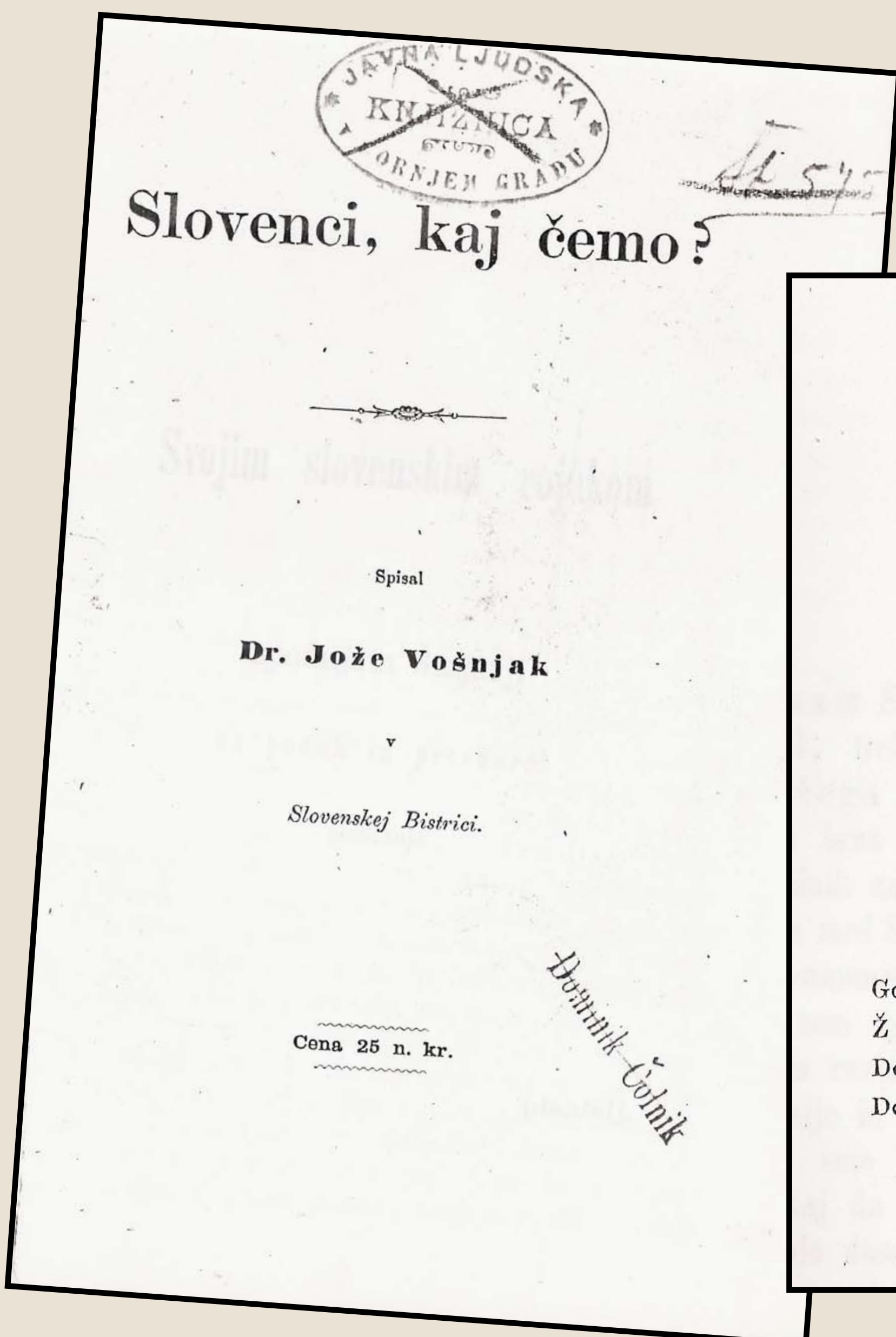
Domače stvari.

Koder Vošnjakovi hodijo, tam trava ne raste.

Čedalje bolj vsak misleči narodnjak vidi, da je ta izrek našega starega voditelja dr. Bleiweisa resničen. Pogledimo:

„Glasnik“, ki je za našo literaturo tako važen, izvila sta Jurčič in Stritar Janežiču iz rok, in pustila sta ga po prvem listu zaspati. „Zvon“, ki je imel že pri svojem porodu smrtno kal v sebi, kajti njegovi nazori

Naslovnica in prva stran Vošnjakove politične brošure *Slovinci, kaj čemo?*, ki jo je izdal v samozaložbi 1867. leta.

Dragi moji rojaki!

Nastopili so imenitni časi. Zopet, kakor leta 1859 pri Magenti in Solferini, je naša armada zmagana bila na českih bojiščih. Pahnila v to grozno nesrečo, ktera je posebno hudo zadela naše severne brate, vrle Čehe, nas je starodavna avstrijska zvananja in znotranja politika. Naši državniki so v enomer silili le v Nemčijo ter se vlikali v vse neštnevilne nemške homatije in prepire; želje in potrebe nenemških narodov avstrijskih pa so prezirali. Strašno se je maščevala nad svojimi roditelji ta nenaravna politika, le škoda, da so nedolžni narodi prisiljeni bili plačati kazen s svojo krvjo in premoženjem.

Sklenil se je mir s Prusi, sklenil pa se dozda je še

Kje dom je moj?
Goratan, Primorje, Krajna,
Ž njimi Štajar, — zemlja sjajna —
Dom rodú so slavskega,
Dom rodú junaškega.
In to je Slovenja mila,
Na Slovenskem dom je moj.

Zadnja predstava v letošnji sezoni.

Št. 49. Deželno gledališče v Ljubljani. Dr. pr. 528.

V sredo, dne 22. marca 1893.

Prvikrat!

Lepa Vida.

Drama v petih dejanjih. Spisal dr. J. Vošnjak.

OSOBE:
gospod Borišek, gospod Slavček, gospod Vratnik, gospa Borkova, gospa Dorožič, gospod Dandolo, gospod Trnovski, gospa Nigrova, gospod Lipnik, gospod Perdan.
Igra se vrti v hiši Andreja Koginca, četrti deželni na gradu tradoletnem.

Začetek točno ob polu 8. uri, konec ob 10. uri zvečer.

Dramatično društvo.

Pri predstavi svira orkester slavnega domačega pešpolka baron Kuhn št. 17.

Ustopenina:

Parterni sedeli I. do III. vrste 80 kr. Parterni sedeli IV. do VIII. vrste 60 kr. Parterni sedeli IX. do XI. vrste 50 kr. Balkonski sedeli I. vrste 60 kr. Balkonski sedeli II. vrste 50 kr. Balkonski sedeli III. vrste 40 kr. Galerijski sedeli 30 kr. Ustopenina v lože 50 kr. Parterna stojišča 40 kr. Dijaške ustopenice 30 kr. Galerijska stojišča 20 kr. Sedeli se dobivajo v citalnični trafiki, Selenburgove ulice, in pri blagajnici.

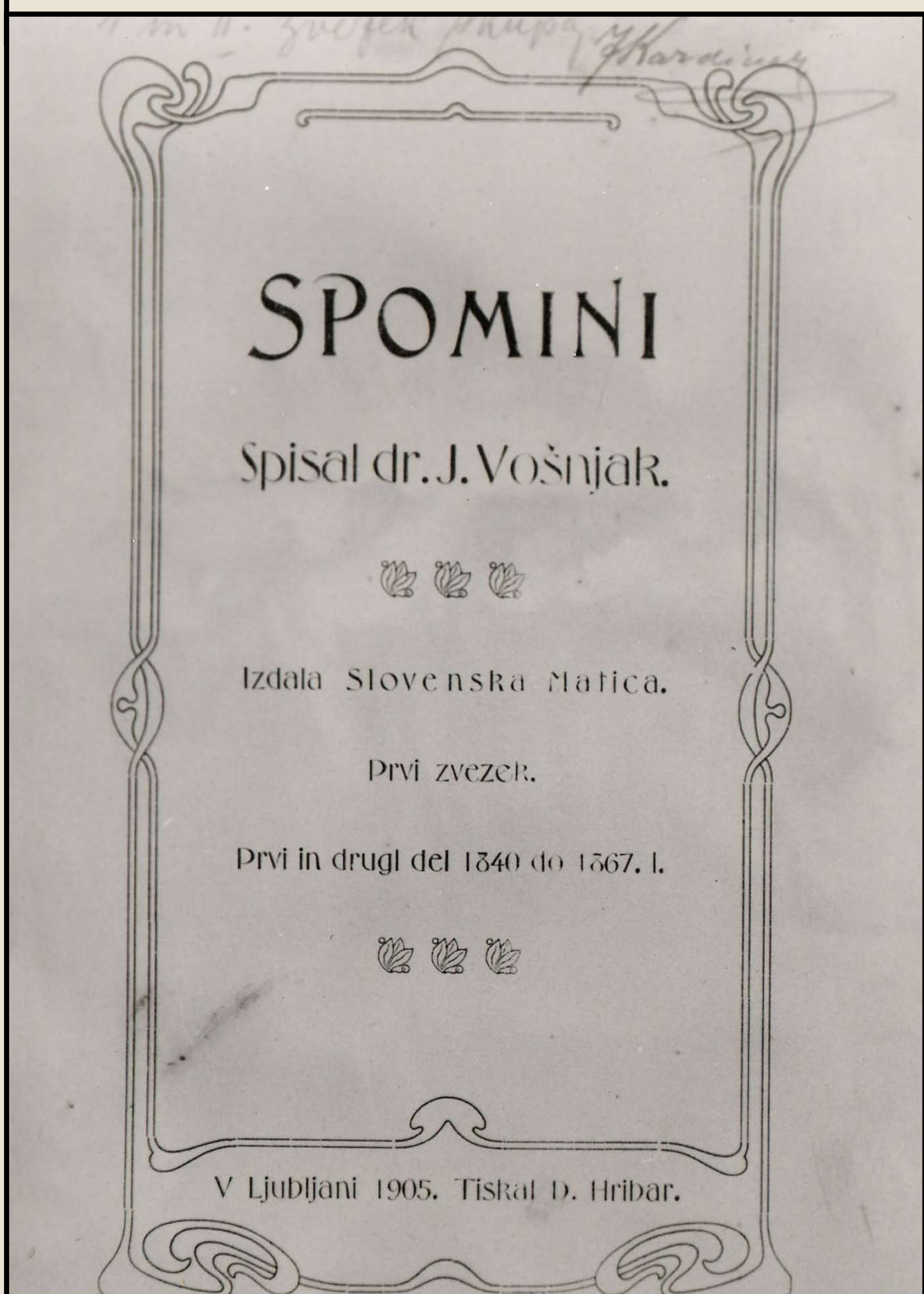
Blagajnica se odpre ob 7. uri zvečer.

Gledališki plakat za uprizoritev Vošnjakove drame Lepa Vida.

Med vsemi njegovimi dejavnostmi in zanimanji pa ga je najbolj zaznamovala politika, s katero se je začel ukvarjati po letu 1861. Dr. Josip Vošnjak velja za eno najpomembnejših slovenskih političnih osebnosti 2. polovice 19. stoletja, torej časa, ko se je dokončno izoblikovala slovenska narodna in politična identiteta združena v programu »Zedinjena Slovenija«, ki je postal po letu 1848 znova zelo aktualen v času množičnega taborskega gibanja med leti 1868 in 1871, in v katerem je prav dr. Vošnjak odigral eno najvidnejših vlog. Svetovno nazorsko je spadal med liberalce in je veljal za osrednjo osebnost slovenskega liberalnega tabora mladoslovencev, ki so ga njihovi politični nasprotniki staroslovenci poimenovali kar »vošnjakovci«, Vošnjaka pa so imeli za »nadbobnarja mladoslovencev«. Kot poslanec je bil aktiven v štajerskem deželnem zboru med leti 1867 in 1878, kranjskem deželnem zboru med leti 1877 in 1895 ter dunajskem državnem zboru med leti 1873 in 1885. Z vstopom v politiko in javno življenje nekaterih mlajših slovenskih liberalcev v začetku 80-tih let, je začel njegov vpliv na politično življenje naglo usihati.

Do upokojitve leta 1895 je dr. Josip Vošnjak opustil tudi številne druge funkcije in se na jesen življenja umaknil na svoje vinogradniško posestvo v Visolah nad Slovensko Bistrico, kjer je 21. oktobra 1911 tudi umrl.

Naslovnica prve izdaje Vošnjakovih Spominov, ki so izšli leta 1905.

Nekatera izmed številnih Vošnjakovih literarnih del.

